

HUMUS

Afdelingsblad IVN Maastricht - Nr 104 - Zomer 2019

Tiny Forest Malberg

aangeplant door de kinderen
van kindcentrum Manjefiek

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Vice-voorzitter

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com

Secretaris/ledenadministratie

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Theo van Mulken 06-22434560 thvanmulken@planet.nl

Leden

Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl
Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Irma Kokx 043-3258339* ipa.kokx@gmail.com
* na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen)

Werkgroep Flora (WGF)

Susanne Eussen 043-3259414 s.eussen@gmail.com

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Stephan Prinsen 06-42241763 stephanprinsen@gmail.com
Dirk v/d Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Janneke Ackermans 06-34832847 wgv.maastricht@gmail.com
Christine Woestenburg 06-48459788
Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Projectgroep Tiny Forest

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Secretariaat

Carlo Poolen 043-3626261
postadres: IVN Maastricht, Trichtervoogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht

Humus 104

... dat het eerste Tiny Forest is aangeplant in Malberg.

Het Tiny Forest project van IVN Nederland heeft ook 'vaste wortel' gekregen in Maastricht! In Malberg gingen de kinderen van basisschool Manjefiek op woensdagochtend 13 maart samen met wethouder Gert-Jan Krabbendam aan de slag om in totaal 600 bomen en struiken te planten. Het eerste van de vier Tiny Forests in Maastricht is door de kinderen zelf ontworpen en heeft de vorm van een klavertje-vier. Er zit ook een 'leslokaal' in, want er zal ook les gegeven worden in het bos. Nu nog klein, maar straks een echt bos midden in de wijk...wie wil dit niet? Lees er meer over op pagina 16.

Overall in Nederland zoekt IVN partners (gemeenten en scholen) om, liefst in de buurt van scholen, een Tiny Forest aan te planten. Met als doel 100 Tiny Forests te realiseren. Dit is mogelijk door een flinke financiële injectie van de Nationale Postcodeloterij. Een Tiny Forest verbindt stadsmensen met de natuur (60% van de bevolking woont in steden), vergroot de sociale cohesie in de buurt (ontmoetingsplek) en draagt bij aan het klimaatbestendig maken van de stad. Denk aan het zuiveren van de lucht, verminderen van de hittestress en zorgen voor meer biodiversiteit. Kijk ook 's op www.ivn.nl/tinyforest

Bestuursberichten

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben zich de volgende nieuwe leden aangemeld: Hans van der Aa, Chris van den Ende, Jo Bootz, Else van Schaik, Nicole Tummers, dhr. en mw. Mulder en Jo Michielsens. We heten iedereen van harte welkom bij onze vereniging.

Post

In dit overzicht vindt u post die het bestuur van IVN Maastricht in de afgelopen periode heeft ontvangen. U kunt een poststuk opvragen bij de secretaris, Carlo Poolen.

- Natuur en Milieufederatie Limburg: Limburgs Milieu nr. 2018-04 en 2019-01
- IVN Eijsden: De Wissel nr. 2018-4 en 2019-01
- IVN NL: nieuwe handleidingen cursussen, door het IVN Cursushuis opgesteld
- IVN District Limburg: Jaarverslag Nymphaea
- IVN NL: verkort verslag Landelijke Raad 9 maart

Contributie via automatische incasso

In januari hebben we de leden gevraagd om voortaan de contributiebetaling via automatische incasso te laten lopen. Hiermee maken we het voor de leden en de penningmeester gemakkelijker. Een kleine 100 leden hebben gebruik gemaakt van deze nieuwe betaalmogelijkheid. De contributie voor 2019 is rond Pasen afgeschreven van de rekening.

Leden die geen gebruik maken van de automatische incasso krijgen bij deze Humus een brief met het verzoek de contributie over 2019 over te maken aan de penningmeester. Voor leden die via het landelijk IVN betalen wijzigt er uiteraard niets.

Graag wil ik de leden bedanken die de stap naar automatische incasso hebben gemaakt. Dit scheelt een hoop werk voor onze penningmeester en de ledenadministrateur. Leden die alsnog gebruik willen maken van automatische incasso kunnen zich bij mij melden.

Carlo Poolen, e-mail: ivn.maastricht@home.nl

27 februari 2019, 20.00 uur, Natuurtuinen Jekerdal

Aanwezige bestuursleden

Anneke van Montfort	voorzitter
Theo van Mulken	penningmeester
Carlo Poolen	secretaris
Chrit Merckelbagh	bestuurslid
Irma Kokx	bestuurslid
Gid van Schijndel	bestuurslid

Aanwezige leden

Herman Heemskerk, Tineke de Jong, Susanne Eussen, Henny Kloosterboer, Nico Wetzels, Jo Bootz, Dirk van de Weijer, Jack Gerats, Chris van den Ende.

Afgemeld :

Wil de Jong.

Verslag

1: Opening door de voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2: Verslag van de algemene ledenvergadering van 28 februari 2018

De vergadering stelt het verslag ongewijzigd vast.

3: Verslag van de secretaris

Het jaarverslag is gepubliceerd in de Humus nr. 103. De secretaris geeft een korte mondelinge weergave.

Opmerkingen naar aanleiding van het verslag:

- Wie beheert het Bandkeramiekersmonument in Hoogcanne? Het beheer ligt bij IVN Maastricht. Limburgs Landschap is eigenaar.
- In het afgelopen jaar zijn er enkele excursies geweest met veel deelnemers. Vanuit de vergadering komt het voorstel om de groep te splitsen.
- De Scharrelkids stoppen met maandelijkse bijeenkomsten en concentreren zich op enkele grotere bijeenkomsten per jaar.

De vergadering stelt het verslag ongewijzigd vast.

4: Financieel verslag van de penningmeester

4a: Financieel verslag 2018

De penningmeester deelt de balans en de verlies & winst rekening over 2018 uit.

Opmerkingen uit de vergadering:

- Voorstel om de balans en jaarrekening uit te breiden met de cijfers van voorgaande jaren.
- Moet het jaarverslag gepubliceerd worden in verband met de Anbi-status? IVN NL heeft afspraken gemaakt met de belastingdienst. Individuele afdelingen hoeven niet te publiceren.

De vergadering gaat akkoord met het financieel verslag over 2018.

4b: Verslag van de kascommissie

De kascommissie, bestaande uit Herman Heemskerk en Susanne Eussen heeft de financiële stukken over 2018 gecontroleerd en in orde bevonden. Op voorstel van de kascommissie verleent de vergadering het bestuur decharge over het jaar 2018.

4c: Benoeming kascontrolecommissie 2019

Dirk van de Weijer stelt zich beschikbaar als lid van de kascontrolecommissie. De vergadering benoemt Susanne Eussen en Dirk van de Weijer tot kascontrolecommissie 2019.

4d: Realisatie 2018 en Begroting 2019

De penningmeester deelt de realisatie 2018 en de begroting 2019 uit aan de aanwezigen. Uit de vergadering komt een vraag naar het grote verschil in inkomsten voor de vogelcursus. Het verschil wordt veroorzaakt door een voorzichtige inschatting van het aantal deelnemers.

De vergadering stelt de volgende wijzigingen op de begroting 2019 voor:

- Toevoegen inkomsten cursus Geologie: € 300,-;
- Toevoegen uitgaven werkgroep Natuurbeheer: € 200,-;
- Abonnement landelijk IVN verhogen naar € 1600,-;
- Uitgaven Busexcursie verhogen naar € 1300,-;

De vergadering gaat akkoord met de realisatie 2018 en de begroting 2019 met inbegrip van de voorgestelde wijzigingen.

4e: Vaststellen contributie 2019

Het bestuur stelt voor om de contributie in 2019 niet te verhogen. De vergadering stelt de contributie 2019 vast op € 24,- voor leden en € 5,- voor gezinsleden en jeugdleden.

5: Samenstelling van het bestuur

Chrit Merckelbagh en Theo van Mulken treden volgens het rooster af als bestuurslid. Chrit stelt zich niet meer beschikbaar maar blijft wel actief. Anneke bedankt Chrit voor zijn inzet als bestuurslid. Theo wil dit jaar aanblijven als penningmeester om de overdracht aan een nieuwe penningmeester mogelijk te maken. De vergadering benoemt Theo bij acclamatie tot bestuurslid van IVN Maas-tricht. Er hebben zich drie leden aangemeld met interesse voor een bestuursfunctie: Jo Bootz, Chris van den Ende en Jo Machiels. De vergadering geeft het bestuur mandaat om de kandidaten mee te laten werken in het bestuur.

**Chrit neemt afscheid van het bestuur.
Maar blijft de PR doen, heel belangrijk en fijn!**

We staan er niet vaak bij stil, maar dankzij al het werk van de vrijwilligers binnen onze afdeling zijn we nu al bijna 50 jaar actief in en met de natuur. Chrit doet de PR nu al meer dan 10 jaar en het bestuurswerk 7 jaar, en nog veel meer werk heeft zijn aandacht, zoals uitjes en jubilea, vooral zijn creativiteit is zo steeds zichtbaar. In die 10 jaar zette hij 30 Humussen in elkaar en maakte per jaar ca. 35 flyers met activiteiten, in totaal dus ca. 350 flyers. We zijn hem dankbaar en daar werd door Anneke in de jaarvergadering bij stilgestaan. Tot de volgende Humus!

6: Statuten

IVN NL heeft nieuwe modelstatuten voor de afdelingen laten opstellen. Het verzoek aan de afdelingen is om de bestaande statuten te vervangen door de nieuwe. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De statutaire naam wordt gewijzigd in IVN Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid;
- De Provinciale districten worden opgeheven, IVN District Limburg blijft bestaan maar krijgt geen formele rol binnen de vereniging IVN;
- De verenigingsraad wordt vervangen door de Landelijke Raad met één vertegenwoordiger per regio;
- De teksten over doel en middelen worden gemoderniseerd;
- De nieuwe statuten voldoen aan de richtlijnen voor de Anbi-status en de nieuwe privacywetgeving;
- De maximale bestuurstermijn wordt verlengd naar 2 keer 4 jaar, verdere verlenging is mogelijk.

Het bestuur stelt vast dat er te weinig leden aanwezig zijn om de nieuwe statuten in stemming te brengen. Het bestuur zal de leden uitnodigen om voor een 2^e ledenvergadering om een stem uit te brengen over de nieuwe statuten.

7: Vooruitblik 2019

Irma Kokx geeft een vooruitblik op de activiteiten in 2019.

- De volgende cursussen zijn gepland: Kaart, Kompas en GPS, Bomen, Vogels en Geologie;
- Maandelijks houden we een publieksexcursie;
- 3 keer per jaar overlegt het bestuur met de coördinatoren van de werkgroepen;
- Actieve ledendag: Het voorstel is om alle leden uit te nodigen voor deze dag.

8: Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag en de voorzitter sluit de vergadering.

5 maart 2019,
Carlo Poolen, secretaris

3 april 2019, 20.00 uur, Natuurtuinen Jekerdal

Aanwezige bestuursleden

Anneke van Montfort	voorzitter
Theo van Mulken	penningmeester
Carlo Poolen	secretaris
Gid van Schijndel	bestuurslid

Aanwezige leden

Herman Heemskerk, Susanne Eussen, Jo Bootz, Chris van den Ende, Jo Michiel-
sen, Chrit Merckelbagh.

Afgemeld

Tineke de Jong, Wil de Jong, Irma Kokx.

Verslag

1: Opening door de voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2: Statuten

IVN NL heeft nieuwe modelstatuten voor de afdelingen laten opstellen. Het verzoek aan de afdelingen is om de bestaande statuten te vervangen door de nieuwe. In de ledenvergadering van 27 februari was niet het vereiste aantal leden aanwezig om de statuten in stemming te brengen. Daarom is een tweede ledenvergadering nodig. Er zijn twee opmerkingen over de conceptstatuten gemaakt door een van de leden:

1. In artikel 3, lid 1c ontbreekt het woord 'beroepsschriften'
2. In artikel 4, lid 1d staat: '(rechts)handelingen in strijd met datgene wat de vereniging casu quo IVN nastreeft. De vraag is of er verschil kan zijn tussen de doelstellingen van IVN Maastricht en het IVN.

Beide vragen zijn voorgelegd aan de landelijk secretaris. Zijn reactie is:

1. Er bestaat geen bezwaar tegen het toevoegen van het woord 'beroepsschriften' aan de statuten.
2. Er kan geen verschil ontstaan tussen de doelen van IVN Maastricht en IVN landelijk.

Het bestuur stelt voor om de huidige statuten te vervangen door de nieuwe statuten (versie 4 mei 2018) waarbij artikel 3, lid 1c als volgt wordt gewijzigd:

Daadwerkelijk mee te werken aan de bescherming van de natuur, het landschap en een duurzame leefomgeving op lokaal, regionaal en landelijk niveau inclusief

het voeren van procedures en/of het indienen van bezwaarschriften en/of beroepsschriften tegen overheden.

De vergadering stemt unaniem in met dit voorstel.

3: Samenstelling van het bestuur.

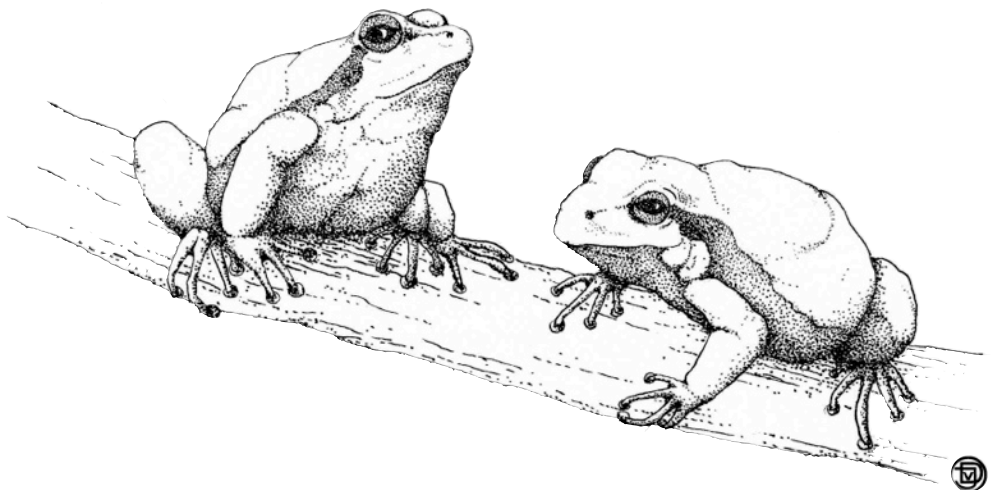
Het bestuur stelt 3 kandidaten voor als nieuwe bestuursleden: Chris van den Ende, Jo Bootz en Jo Michielsen. Zij worden bij acclamatie gekozen tot bestuurslid van IVN Maastricht.

4: Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag en de voorzitter sluit de vergadering.

4 april 2019,

Carlo Poolen, secretaris

Komende activiteiten

Zondag 19 mei - Wandeling naar kruidentuin Château Neercanne

De Vereniging Buurtnetwerk Campagne en IVN Maastricht organiseren samen een natuurwandeling door het Jekerdal en over een gedeelte van de Sint Pietersberg om via Kanne uiteindelijk bij de kruidentuin van Château Neercanne aan te komen. Daar volgt een rondleiding onder leiding van de chef-kok. Kosten € 10,- en aanmelden via het Buurtnetwerk. Meer info volgt via onze e-mailservice of kijk op www.ivn.nl/maastricht

Donderdag 6 juni - Excursie bomen in het Stadspark

Als vervolg op de lezing van 2 mei over de bomen in het stadspark gaan we nu onder leiding van Tineke en Marian van het Natuurhistorisch Genootschap de bomen in het echt bekijken. Vertrek om 19.00 uur bij het Natuurhistorisch Museum.

Zondag 23 juni - Eco festival

De natuurgidsenopleiding gestart in september 2017 is bijna afgerond. Op vrijdagavond 21 juni krijgen de cursisten die aan alle verplichtingen hebben voldaan hun diploma uitgereikt door dijkgraaf Patrick van der Broeck. Deze verplichtingen bestaan uit o.a. voldoende aanwezig zijn geweest, het verzorgen van Natuurmomenten en het houden van 5 minuten praatjes, een verslag van een zelfgekozen onderzoeksgebied en het doen van een educatieve stage. Daarna volgt dat, na het ontvangen van het diploma, men aan het grote publiek laat zien wat men al die tijd geleerd heeft. Deze afsluitende publieksactiviteit vindt plaats op zondag 23 juni van 13.00 uur tot 17.00 uur in de Natuurtuinen Jekerdal. Het thema voor dit Limburgse Eco festival is duurzaamheid door samenwerking en verbinding.

24 - 27 juni - Avondnatuurvierdaagse

Zoals elk jaar wordt in de laatste week van juni een viertal avondwandelingen door ons georganiseerd van maandag tot en met donderdag steeds startend om 19.00 en durend tot ongeveer 21.00-21.30. Ook dit jaar hebben we een 4-tal wandelingen op verschillende plekken met een verschillende invalshoek.

Maandagavond 24 juni verzorgt Carlo Polen een Ommetje Borgharen met aandacht voor de rol van de Maas in het verleden en heden van Borgharen. Borgha-

ren is ontstaan door de Maas en tijdens deze excursie is er aandacht voor de natuur en cultuur, het menselijk ingrijpen hierop en de gevolgen. Oude agrarische landschapselement worden afgewisseld met de dijken en de werkzaamheden rondom het grensmaasproject. Vertrek om 19.00 uur aan de Middenstraat in Borgharen, d.i. het kermisterrein bij de bushalte.

Dinsdagavond 25 juni neemt Tos Heuts u mee voor een Ommetje Bemelen. Dit is een wandeling rondom Bemelen met aandacht voor de geologie, het landschap en de cultuurhistorie van 1000 jaar Bemelen. De route is nagenoeg vlak en ook geschikt voor rolstoelers. Vertrek om 19.00 uur vanaf de grote parkeerplaats bij de voetbalvelden van Scharn (Bemelerweg 92, 6226NE Maastricht).

Woensdagavond 26 juni wordt de Nieuwjaarswandeling - omdat er veel belangstelling is voor deze route - herhaald onder leiding van Herman Heemskerck. Verzamelen om 19.00 uur bij filmhuis Lumière.

Donderdagavond 27 juni wordt de avondnatuurvierdaagse afgesloten met een rondje Sint Pietersberg begeleid door Rob Jansen met als motto 'De geschiedenis kijkt je aan: het landschap rond Maastricht'. Hierin wordt de geschiedenis van natuur en cultuur van 70 miljoen jaar geleden tot nu toe getoond. Vertrek om 19.00 uur bij het ovaal van St. Pieter (de parkeerplaats voor Châlet Berggrust).

Zaterdagavond 24 en zondagavond 25 augustus - Nacht van de Vleermuis

In het laatste volledige weekend van augustus wordt jaarlijks de Nacht van de Vleermuis georganiseerd. Hierin staat de vleermuis centraal en deze avond is een mooie kans voor jong en oud om meer te weten te komen over vleermuizen en ze zelfs te horen en te zien. In Maastricht verzorgt vleermuisdeskundige en IVN-

natuurgids Ger Beckers beide avonden. Deelnemers krijgen uitleg over de manier van jagen op voedsel door vleermuizen en tevens een korte uitleg over de werking van een Batdetector. Deze hulpmiddelen worden onder andere gebruikt om de rondvliegende vleermuizen op te merken. Deelnemers kunnen zelf ervaren hoe dit in zijn werk gaat. Aan deze excursies kunnen maximaal 20 personen deelnemen, kinderen tot 14 jaar onder begeleiding van een ouder, honden zijn niet toegestaan. Zaklampjes wel. Opgave vooraf tot woensdag 21 augustus 15.00 uur

bij Ger Beckers per email: pghbeckers@ziggo.nl. Start is om 20.15 uur bij de hoofdingang op het voormalig Tapijn-kazerneterrein. Deelname is gratis, rond de klok van 22.00 uur wordt afgesloten. Omdat bij slecht weer deze activiteit niet door kan gaan is het belangrijk om niet alleen een e-mailadres door te geven, maar ook een telefoonnummer zodat u geïnformeerd kunt worden.

Zaterdag 24 augustus - Ledendag IVN Maastricht

Om alle leden kennis met elkaar te laten maken organiseren wij voor het eerst een ledendag waarvoor alle leden, actief of niet, worden uitgenodigd. Het programma staat nog niet vast, maar reserveer alvast zaterdag 24 augustus voor deze ledendag.

Zaterdag 31 augustus - Nachtvlindertelling

Ook de nachtvlindertelling is een telling die jaarlijks terugkomt en gecoördineerd wordt door de Vlinderstichting. Elk jaar in een ander weekend wordt gekozen welke nachtvlinders op dat moment actief zijn. Voor Maastricht wordt deze telling verzorgd door Marcel Prick. Sinds een paar jaar doen we dit op het weiland

tussen de Luikerweg en Fort St Pieter en dit blijkt een goede plek te zijn. De telling vindt plaats op zaterdagavond 31 augustus. De zon gaat die avond om 20.31 uur onder, maar de voorbereidingen zoals het insmeren van bomen en het spannen van het laken beginnen al eerder. U bent vanaf 20.15 uur welkom. De opstelling kunt u vinden door vanaf de parkeerplaats bij Châlet Bergrust de trap omhoog te nemen en dan langs het fort naar het zuiden te lopen. U kunt ook de Luikerweg omhoog lopen tot op het plateau en dan rechtsaf het veld ingaan en teruglopen richting fort.

Zondag 22 september - Sterwandeling IVN Regio Maas & Mergelland

Dit jaar wordt de Sterwandeling georganiseerd door IVN Meerssen op zondag 22 september. Aan de jaarlijkse Sterwandeling doen alle IVN-afdelingen van de Regio Maas & Mergelland mee om als het ware vanuit de punten van een ster naar het middelpunt te lopen, waar de activiteit van de organiserende IVN-afdeling plaatsvindt.

Nieuwe cursus

Cursus Geologie

In het najaar wordt weer de 2-jaarlijkse Cursus Geologie georganiseerd. In deze cursus is er aandacht voor de fascinerende geologie en ontstaansgeschiedenis van Zuid-Limburg waarvan de sporen duidelijk zichtbaar zijn in het landschap. De cursus bestaat uit 4 theorielessen waarin de belangrijkste geologische tijdperken aan bod komen. Daarnaast zijn er 4 excursies op verschillende locaties. De theorielessen vinden plaats op dinsdagavond: 3, 17 en 24 september en 1 oktober (20.00 tot ongeveer 22.00, Natuurtuinen Jekerdal. De excursies zijn op zaterdagochtend (locaties worden nog bekend gemaakt): op 7, 21 en 28 september en 5 oktober (start 09.30 tot ongeveer 12.00 uur). De kosten zijn € 32,- voor leden en € 44,- voor niet-leden. Een digitale reader is bij de cursuskosten inbegrepen. Opgeven kan bij Irma Kokx, bij voorkeur per e-mail (ipa.kokx@gmail.com).

Lopende cursussen

Cursus Bomen

De bomencursus is aan de 4e editie begonnen met 21 deelnemers en de lespakketten 1 en 2 (knoppen en bloesems) zijn al aan de beurt geweest. Sommige deelnemers waren al midden vorig jaar ingestapt en ook bij lespakket 2 zijn er nieuwe deelnemers bijgekomen. Leuk dat zoveel mensen belangstelling hebben voor bomen. Eén van de enthousiaste deelnemers van vorig jaar is nu een actief lid van de werkgroep Flora geworden en heeft meegeholpen bij het planten van het Tiny Forest en de buitenlesdag in Malberg..

Cursus Kaart, kompas & GPS

Ook de cursus Kaart, kompas en GPS trekt altijd genoeg belangstellenden om door te laten gaan. De groep bestaat dit jaar uit 8 personen en dit is gezien de vele oefeningen die in de cursus aan bod komen een mooi aantal. De meeste mensen wandelen al jaren, maar willen meer kunnen dan alleen paaltjes-routes lopen en echt weten waar ze zich bevinden.

Basiscursus Vogels

De basiscursus vogels gegeven door verschillende docenten kent 20 cursisten. Net als in alle cursussen worden de theorielessen afgewisseld met excursies en oefeningen in het veld.

Van her en der

Wonderen in de tuin

Wat een start van het voorjaar, alles springt de grond uit en het frisse groen verwelkomt ons. Het begon al vroeg met een hele warme week in februari en dat leverde meteen op 15 februari een kolibrivlinder op, die nectar zoog uit de eerste longkruidbloempjes. Dat deze bloempjes lang bloeien blijkt wel als ik weer een leuke waarneming doe nu op 1 april. Een *wol-zwever* stak zijn lange zuignuit in een longkruidbloemetje en tot mijn verbazing trok hij/zij de hele nectarbuis uit de bloem.

Op een ochtend kom ik de serre binnen en zie ik steeds schichtig een muis heen en weer schieten, die razendsnel vogelzaad uit de voorraademmer pikt en via een hindernisbaan van emmer, naar glastafel, mand, stoel onder het bruggetje van de binnenvijver schoot. Dat herhaalde de huismuis tig keren. Toch de emmer maar afgedekt met een mooie placemat die ik ooit van het IVN bestuur had gekregen. Een paar dagen later hoorden we rare geluiden. Wat bleek de muis sprong tegen de placemat omhoog, tilde deze in de sprong omhoog en glipte weer de emmer binnen, wat een acrobaat. Op de terugweg zelfde ritueel maar nu de emmer uit. Kennelijk had de muis het zo naar zijn zin dat op een dag een hele hoop Lössgrond op de zwarte plantenbak-aarde lag. De huismuis had er maar een hol gegraven. Nu maar een speciaal bakje tegen het raam opgehangen (eigenlijk voor vogeltjes waar we zaad in doen). Iedere ochtend is het leeg.

Tja, dat onze serre levendig is met dieren bewijzen ook nog twee parende bruine kikkers in de plantenrand langs de binnenvijver en het roepen van een pad. Zo genieten Wil en ik van het leven van de serre en de tuin met bijzondere vogels in beeld, zoals 50 koperwieken die massaal in de eik zaten en duikvluchten ondernamen naar de grote hulst vol bessen, na een week geen bes meer aan de boom. Daarna nog lang in maart koperwieken. Iedere dag, de boomkruiper, grote bonte specht en roepende groene specht in de eik, maar pas op de sperwer, die loert regelmatig vanaf een takkenril de tuin in. Achter op het veldje vonden we dan ook een geplukte houtduif en helaas ook een vrouwtjes merel.

Maar zondag 31 maart sloeg alles. De buurvrouw zag een voor haar onbekende vogel en dan belt ze mij om te komen kijken. Het bleek een **draaihals** te zijn, een voor Nederland schaarse spechtensoort. Vermoedelijk op trek met een stop in onze tuinen om tussen de tegels mieren te pikken. En dat voor een 'onderkomen tuin' zoals ik vaak te horen krijg van mensen met tegel- of 'nette' tuinen.

Op dit moment zijn Wil en ik iets minder mobiel, maar niet erg, we genieten van onze voorjaarstuin en dat blijven we doen. Zeker nu we ook met de gemeente en de buurt in het kader van Groen Maastricht het plantsoen, tussen de huizen in, helemaal opgeknapt hebben met 600 struiken, 3000 planten en nog zaaigoed voor bijen, vlinders, vogels en iedereen die ervan wil genieten. En als toetje hadden we ook nog een das in de tuin die er met de vetbol voor de vogels vandoor ging. De latrine met poep liet hij bij de burens achter!

Motto: gooi de tegels eruit, zet er 'groen' in en geniet, maar dat hoeven we IVN-ers niet te zeggen. [TdJ]

Het Mestkaalkopje op 'koninklijke' keutels

Pal tegenover de ENCI aan de oostkant van de Maas in Maastricht bevindt zich de Pietersplas. Het is de grootste grindplas van Zuid-Limburg en is gelegen in het verlengde van de Eijsder Beemden. Beide gebieden worden beheerd door stichting Het Limburgs Landschap. Het gebied rond de plas wordt jaarrond extensief begraasd door 4 koniksparden die ervoor zorgen dat de begroeiing open blijft. Op 13 oktober 2018 ontdekte ik op enkele uitwerpselen van deze paarden tientallen kleine paddenstoelen met een glanzend bruin hoedje. Twee exemplaren werden mee naar huis genomen om verder te onderzoeken. Bij het napluizen

van de literatuur en microscopische controle bleek het te gaan om het Mestkaalkopje (*Deconica coprophila*). Voor fructificatie is de soort aangewezen op compacte, halfdroge, langzaam verterende mest met voldoende vaste bestanddelen zoals halfverteerde plantendelen die langzaam afbreken. Mest van boerengrasland is vaak te dun en te weinig vezelrijk voor veel coprofiele (mestbewonende) soorten. Verder is het zo dat bijvoeding en het verstrekken van geneesmidde-

len aan het vee ook belemmerend werken op de vorming van vruchtlichamen. Navraag bij het Limburgs Landschap leerde mij dat de konikspaarden ter plekke geen geneesmiddelen, te denken valt aan antibiotica en ontwormingsmiddelen, toegediend krijgen. Deze vondst bij de Pietersplas is de eerste waarneming van het Mestkaalkopje sinds 1990 in Zuid-Limburg. Tenslotte nog dit: enkele weken later vond ik bij een excursie in de Maasduinen een exemplaar op een konijnenkeutel met een steeltje en hoedje van enkele mm's. Wie het kleine niet eert
Henk Henczyk, Maastricht (reacties naar: h444@bellair.net)

Boomplantmaand maart

We begonnen met de Tiny Forest plantdag op 13 maart. In twee uur tijd hadden de kinderen van KC Manjefiek uit Malberg de 600 boompjes geplant. Het leslokaal werd meteen in gebruik genomen en op 2 april was de eerste buitenlesdag. Fijn dat er zoveel IVN-ers aanwezig waren. Kom ook eens kijken naar het eerste Tiny Forest. Het volgende TF staat gepland voor najaar 2019.

De volgende dag zou op het oude schoolterrein van de basisschool in Limmel 23 bomen geplant worden door de kinderen van KC de Geluksvogel, maar helaas het had zo hard geregend dat ze tot de knieën in de grond zouden zakken. Dus snel een alternatief gevonden. Ook 6 bomen in de aangrenzende straat moesten de grond in. Ook daar modder, maar dat deerde de kinderen niet.

Ook in Amby zijn 30 fruitbomen geplant ter gelegenheid van de opening van de opgeknapte Hoeve Severen met wooneenheden van Maasvallei. Deze bomen werden geplant door kinderen van BS Amby.

Dus het streven van de boomfeestdag commissie dat ieder kind een boom in z'n leven geplant moet hebben is hier in Maastricht al goed ingevuld. Wethouder Gert-Jan Krabbendam had het dus druk met de eerste bomen planten.

Bijgaande collage en foto zeggen meer dan woorden. We hebben hard gewerkt en genoten.

[TdJ]

**Boomplant actie Limmel:
hoe nat en zwaar; letterlijk met de 'poten' in de klei staan!
Samen met de kids van de Geluksvogel, CNME, IVN, gemeente, Krinkels en
wethouder Gert-Jan Krabbendam.
De natuurspeelplek konden we niet beplanten, je zakte een kniediep weg.
Wel de straat met lijsterbessen.**

**Klaar en
bedankt**

Projecten

Allen bedankt voor het meewerken aan de eerste Tiny Forest in Malberg

Eerste Tiny Forest is geplant

Dit project zal ca. 3 jaar lopen, waarbij er 4 Tiny Forest's in Maastricht worden geplant. De trekker is IVN Nederland cq Thea Jetten van IVN Limburg. De eerste actie was een zoektocht naar geschikte locaties door Maastricht, waarbij er door velen 35 locaties werden aangedragen. Dat ging snel, maar de vervolgstap is moeilijker. Want welke locatie is geschikt, is de bodem niet vervuild, zijn er bouwplannen, zitten er kabels in de grond. Allemaal vragen die de gemeente eerst moet onderzoeken.

Andere eis was dat er een school in de buurt ligt die de Tiny Forest wil en kan omarmen. De eerste locatie viel daarom af. Maar gelukkig was de tweede locatie bijna op alle fronten oké, en de school in Malberg, KC Manjefiek, wilde heel graag voor hun buitenlessen zo'n bos en die is aan de Noordwestkant van Maastricht

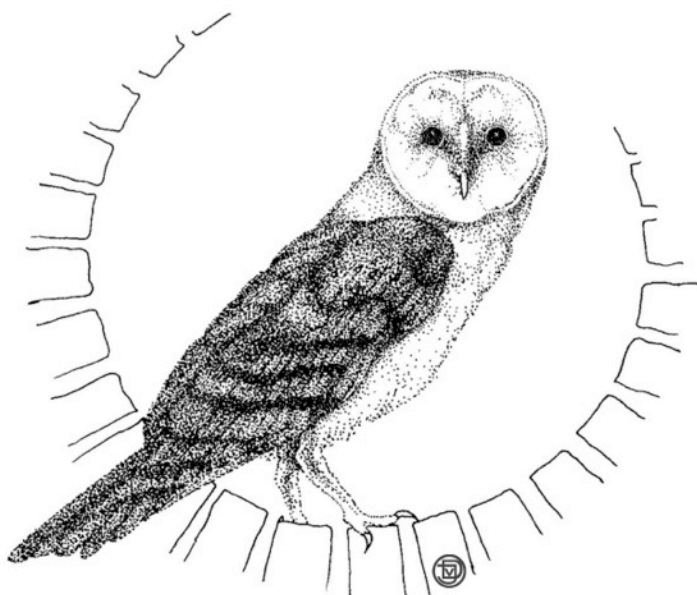
niet voorhanden. Het was al een groene wig in de wijk, onderhouden door het CNME, maar er kon best nog een bos bij. Een voorbereidende les, dan een ontwerpessie en tot slot de plantdag zelf. De kinderen ontwierpen een klavertje vier met 2 buitenleslokalen die er eigenlijk al stonden in de vorm van een struikenhut. Hovenier BTL bewerkte de bodem op een speciale Tiny Forest manier, leverde 600 bomen, 35 soorten, op 200 m² en stammen voor in het leslokaal. Op 13 maart was het zover, wethouder Gert-Jan Krabbendam onthulde met de directrice van de school het info bord en daarna plantte hij met de kinderen een Steeliep (of Fladderiep), de boom van IVN Maastricht. De kinderen werden geholpen door Anneke, Arie, Petra, Kik, Angela, Chris en Tineke, verder Thea, Michelle en Karim van IVN Limburg en Gijs van het CNME. En natuurlijk werd aan een boom naar keuze hun houten naamkaartje gehangen. Daarna nog afdekken met hooi en klaar. En....

...drie weken later, op 2 april, konden we de buitenles meteen in de Tiny forest uitvoeren, ook weer met drie IVN-ers Petra, Kik en Tineke. Alle 60 kinderen kregen een bomenpaspoort. Gingen hun boom opmeten (lengte en dikte) en gaan dit zolang ze op school zitten (2-3 jaar) 4 keer per jaar volgen. En ze gaan onderzoek doen, welke beestjes gebruik maken van dit minibosje. De kop is eraf van het project Tiny Forest. Het volgende overleg is al weer gepland om nu eerder de volgende Tiny Forest bekend te maken en een school erbij te betrekken, maar nu ook de buurt, want dat was door de moeilijke opstart beperkt mogelijk. Uiteindelijk zullen er in ons jubileumjaar vier Tiny Forest's gereed zijn en heeft Maastricht er 2400 bomen bij. Dat is nodig want Maastricht heeft relatief weinig bomen als je het met andere steden vergelijkt. En nog belangrijker: vele schoolkinderen komen nu in aanraking met bomen en de buitenlucht.

Blijf op de hoogte van onze activiteiten:

E-mail service	Aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
chritm@gmail.com
Website	Kijk ook op de website voor het laatste nieuws,
www.ivn.nl/maastricht
Humus	Nr. 105 komt uit: begin september en loopt tot
half januari 2020

hoveniersbedrijf
Groen | centrum Biesland

tuinarchitectuur - sierbestratingen - sierplanten

Al meer dan 25 jaar de specialist op het gebied van
aanleg en onderhoud van creatieve tuinen.

Volg ons op **facebook**

www.facebook.com/groencentrum.biesland

of kijk op

www.groencentrumbiesland.nl

Cannerweg 262, 6213 BL, Maastricht, tel. 043-3250421

Activiteitenkalender

WGV = Werkgroep Vogels
 WGF = Werkgroep Flora
 WGNB = Werkgroep Natuurbeheer

MEI

wo	01	20.00	N	Bestuursvergadering
do	02	20.00	L	Lezing: Bomen in het stadspark - Natuurhistorisch Museum
za	04	09.30	L	Cursus Kaart, Kompas & GPS - Buitenles 2 Châlet Bergrust
za	04	09.30	L	WGF - Naar: Zouwdal
zo	05	08.30	L	Wandeling met busvervoer - Van Malmedy naar Stavelot
di	07	19.30	N	Cursus Vogels - Theorieles 4
za	11	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
zo	12	09.00	L	Cursus Vogels - Excursie 4 - plaats nader te bepalen
di	14	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
wo	15	20.00	L	WGF - Sligro-terrein verkennen
zo	19	13.00	L	Naar kruidentuin Château Neercanne - V:13.00 u Susserweg 1 (zie pag. 08)
za	25	08.00	L	WGV - Excursie, nader te bepalen

Kijk op
www.ivn.nl/maastricht
 voor eventuele
 wijzigingen
 in de activiteiten

JUNI

za	01	09.30	L	WGF - Naar: Molenweg
wo	05	20.00	N	Coördinatorenoverleg/Bestuursvergadering
do	06	19.00	L	Excursie bomen in het Stadspark - Start: Natuurhistorisch Museum
za	08	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	11	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
wo	19	20.00	L	WGF - Naar: Severenbos
zo	23	13.00	L	Eco Festival - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 08)
ma	24	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse Borgharen - Start: Bovenstraat (zie pag. 08)
di	25	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse Bemelen - Start: P voetbalvelden Scharm (zie pag. 09)
wo	26	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse Boschpoort - Start: filmhuis Lumière (zie pag. 09)
do	27	19.00	L	Avondnatuurvierdaagse St.Pietersberg - Start: Châlet Bergrust (zie pag. 09)
zo	30	08.00	L	WGV - Excursie, nader te bepalen

JULI

wo	03	20.00	N	Bestuursvergadering
----	----	-------	---	---------------------

N = de activiteit vindt plaats in de Natuurtuinen Jekerdal - Drabbelstraat 7
 L = de activiteit vindt plaats op locatie
 Kijk voor meer info op ivn.nl/afdeling/maastricht

za	06	09.30	L	WGF - Naar: Ambyervijver
di	09	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
za	13	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
wo	17	20.00	L	WGF - Naar: De Kanjel
za	27	08.00	L	WGV - Excursie, nader te bepalen

AUGUSTUS

za	03	09.30	L	WGF - Naar: Groeve Duchateau
za	10	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	13	20.00	L	WGV - Pimpelmees-excursie
wo	21	20.00	L	WGF - Naar: Groeve Blom
za	24			LEDENDAG IVN MAASTRICHT - meer info volgt (zie pag. ..)
za	24	20.15	L	Nacht van de Vleermuis - Start: Hoofdingang Tapijn (zie pag. 09)
zo	25	08.00	L	WGV - Excursie, nader te bepalen
zo	25	20.15	L	Nacht van de Vleermuis - Start: Hoofdingang Tapijn (zie pag. 09)
za	31	20.15	L	Nachtvlindertelling - weiland achter fort Sint Pieter (zie pag. 10)

SEPTEMBER

di	03	20.00	N	Cursus Geologie - Theorieles 1 (zie pag. 11)
wo	04	20.00	N	Bestuursvergadering
wo	04	20.00	N	Cursus Bomen - Lespakket 3 - Theorie (zie pag. 11)
za	07	09.30	L	Cursus Geologie - Excursie 1, locatie nader te bepalen
za	07	09.30	L	Cursus Bomen - Lespakket 3 - Excursie, locatie nader te bepalen
za	07	09.30	L	WGF - Naar: ENCI-groeve
di	10	20.00	N	WGV - Bijeenkomst
za	14	09.30	L	WGNB - Snoeien op nader te bepalen plek
di	17	20.00	N	Cursus Geologie - Theorieles 2
wo	18	20.00	N	WGF - Determineren in de Natuurtuinen Jekerdal
za	21	09.30	L	Cursus Geologie - Excursie 2, locatie nader te bepalen
zo	22		L	Sterwandeling IVN Regio Maas & Mergelland - Meerssen (zie pag. 10)
di	24	20.00	N	Cursus Geologie - Theorieles 3
za	28	08.30	L	WGV - Excursie, nader te bepalen
za	28	09.30	L	Cursus Geologie - Excursie 3, locatie nader te bepalen

**Parkeer voor Natuurtuinen s.v.p. aan de Mergelweg.
Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 70,- !!**

Logboek werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Zondag 13 januari - Nieujaarswandering

De Nieujaarswandering was aangekondigd als een wandeling door de Hoge en Lage fronten maar aangezien dit gebied nog een bouwplaats is, wordt uitgeweken naar een ander stukje Maastricht dat niet zo bekend is en wel de waterwegen bij de Boschpoort. Gestart wordt vanaf Lumière en ondanks de vele regen zijn toch ruim 50 mensen op deze wandeling afgekomen. Onder de Noorderbrug door wordt een rondje gemaakt via Voedingskanaal, Afvoerkanaal, Maas, Jo-Jo Haven en Zuid-Willemsvaart.

Terug in het warme Lumière wordt Arie Boersma in het zonnetje gezet. Anneke leest een gedicht voor getiteld 'Sta even stil' met als boodschap kijk om je heen

en verwonder je om de pracht die je ziet. Vervolgens krijgt Arie uit handen van Jack Gerats de 2-jaarlijkse Tineke-de-Jong-penning uitgereikt. Arie heeft deze penning gekregen vanwege zijn jarenlange inzet voor IVN op lokaal, districts- en landelijk niveau.

Zondag 10 februari - Rondje Sluante en Zonneberg

Het weer was niet al te best. Met de 5 wandelaars die waren gekomen ging ik aan de wandel. Via de Hogekanaaldijk met zicht op het mooi gerestaureerd kasteeltje, Huize de Torentjes, wandelden we tot de Sint-Antoniuskapel op Slavante. Vervolgens de Pietersberg verder op en na bezichtiging van de Sint-Rochus kapel wandelden we langs de plaats waar Greetsje Blankers tot haar 83-jarige leeftijd heeft gewoond. De laatste grotbewoonster vertrok er in 1971. Bij het uitzichtplateau boven de ENCI-groeve werden we getraakteerd op geweldige windvlagen en striemende regenbuien. Via het kalkgrasland van Hoeve Zonneberg daalden we af richting de Kerk van Sint-Pieter boven en vervolgens tot het vertrek punt. Ondanks het uitermate slecht weer was het toch een leuke wandeling. [HH]

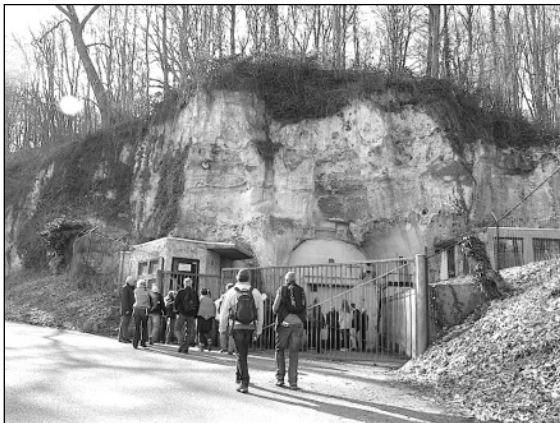
Zondag 17 februari - Wandeling naar NATO-grot en lezing over uleermuisgedrag ... een groot succes!

Zowel het IVN als het Buurtnetwerk Campagne waren zéér blij met de hoge opkomst. Meer dan 50 aanmeldingen! Het was genieten! Natuurlijk is een zonnige wandeling in februari onder leiding van gids Carlo al een cadeautje. Daarna wisten de grotgidsen Bram en Jos ons te boeien met de historie van de grot. De Duitsers hadden er in de Tweede Wereldoorlog al elektriciteit aangelegd en een heleboel beton in gestort. In de Koude Oorlog huurde het Ministerie van Oorlog deze grotten om er een Joint Operation Centrum in te vestigen. Dit centrum werd een heuse atoomkelder. Vanuit dit staatsgeheim kon in geval van oorlog zowel de land- als de luchtmacht worden aangestuurd. Maar goed, dat is historie. We wandelden de gangen door waar we de oude telefonie, de enorme ketels en dieselmotoren voor de energie en verwarming (constant 19°C) bekeken. Zo ook zagen we de continue-ventilatie, de toiletten, de air- en landcontrol-schermen. En natuurlijk kwam het hele asbestverhaal op de proppen. Na een brand werd de

leiding-isolatie vervangen door asbest. Toen bekend werd dat daar gevaar voor de gezondheid door kwam deed TNO een onderzoek: 'Drie van de tien luchtmonsters bevatten te veel asbestvezels'. Het heeft jaren discussie op hoog niveau gekost om de grotten toch in gezonde staat terug te kunnen krijgen, want het was natuurlijk veel goedkoper om deze grotten hermetisch af te sluiten. Chapeau voor Gemeente Maastricht, Provincie Limburg en Limburgs Landschap voor hun vasthoudendheid! Want het werd een dure operatie: In 2003 werd gestart met een 40 miljoen euro kostende en 7 jaar durende asbestsaneringsoperatie. Alles is gestript en de asbestvezels zijn werkelijk van de mergelmuren en -plafonds **afgekrabd**. Ook de 16 afvaldepots werden verwijderd. Het afval mocht immers wegens spionage niet naar buiten worden afgevoerd. Ook werd er stookolie die tot 13 meter diep in de mergel zat afgegraven.

Na afloop van onze wandeling werden we verwarmd met koffie, thee of warme chocomel. Daarna luisterden we naar het vleermuisverhaal van Ger Beckers. Hij had er een heuse PP-voorstelling van gemaakt en we leerden dat ons skelet en dat van de vleermuis nauwelijks verschillen en dat we géén angst hoeven te hebben voor deze insecteneter. Vleermuizen hebben een aangepaste bloedsomloop, ze slapen immers op de kop. En wel heel bijzonder is dat de vleermuizen een eigen spermabank bij zich dragen. De vrouwtjes zoeken van augustus tot november een mannetje en laten zich bevruchten. Na het paren worden ze niet direct zwanger; pas in het voorjaar worden ze drachtig. Dit is voor bescherming van hunzelf en het jong, want er valt in de winter niet veel te eten. En het is dan veel te koud. In het voorjaar vormen de vrouwtjes een Kraamkolonie. In juni komen de kleintjes uit, dan gaan ze zogen bij de moeder. Na dit zeer interessante verhaal gaf Ger ons nog de tip om 24/25 augustus naar het Gluren van de vleermuis in het stadspark te komen. Het is altijd leuk om te constateren dat iedereen genoten heeft. Tot de kruidentuin-wandeling in mei! Ronald Kreemers, bedankt voor de mooie foto's!

[Buurtvereniging Campagne en IVN Maastricht]

Zondag 17 maart - Ommetje 'Rondom Château Neercanne'

Na een periode van veel en lang regenen zou het vandaag (17 maart) volgens buienradar behoorlijk lang droog blijven en qua temperatuur ideaal zijn om een wandeling te maken in de buurt van Château Neercanne. Afgezien van Antonie de Beaumont, die als gids volgens mij elke dag wil wandelen, was er een groep van 17 natuurliefhebbers die onder leiding van Antonie wel eens wilde weten of de buienradar gelijk zou krijgen. De wandeling begon in ieder geval zonder een spat regen.

Vlakbij de grotten van het voormalige NAVO-kwartier en de Jezuiten werd interessante informatie over de geschiedenis gegeven en werd ook duidelijk dat het helemaal geen grotten zijn maar in feite door mensenhanden gemaakte mijngangen. Tja, we zeggen het altijd verkeerd. Ter plekke ziet Antonie een plantje wat niemand nog was opgevallen. Zorgvuldig wordt het uit de grond gehaald en ontbloot van de aarde rondom de wortels. Op haar vraag of iemand wist hoe het plantje heette bleef het angstvallig stil. "Kijk eens naar de wortels, het zijn net speentjes, vind je niet?" Inderdaad en de naam laat zich raden: speenkruid.

Nadat het plantje weer in de grond was teruggezet werd er even daarna op de achtergrond gelachen. Gelachen? Ja, het was het geluid van de groene specht en dat heet kennelijk lachen. Weer wat geleerd. Aan de overkant van de Cannerweg werd stilgestaan bij een bruggetje over de Jeker. De Jeker stroomt sneller dan de Geul.

Niks bijzonders zou je zeggen, maar daar is niet iedereen van overtuigd. Waar wel iedereen zeker van is, is het feit dat hier de bever leeft. De sporen die hij achterlaat zijn duidelijk zichtbaar in aangevreten boomstammetjes die hier links en rechts liggen.

De bever kan hier naar hartenlust zijn gang gaan want hij heeft geen natuurlijke vijanden, althans nú nog niet. Als de wolf op termijn misschien zijn intrede gaat doen dan is het voorbij met de pret want dan is er wél een natuurlijke vijand. Op dit moment is er wel een onnatuurlijke vijand en dat is de loslopende hond. Antonie legt uit dat een loslopende hond er voor zorgt dat bevers schrikken en worden verjaagd. Er is één troost: als het daadwerkelijk tot een treffen komt tussen een hond en een bever dan zal de hond het afleggen en uiteindelijk zijn wonden likken. Iedereen stond met open mond te luisteren. De wandeltocht gaat verder en onderweg wordt meerdere malen door de wande-

laars getracht het geluid van vogels te herkennen. Enkel in de groep blijken kenners te zijn; ik daarentegen niet. Op mijn vraag wat "dat" voor een vogel was wist de gids te antwoorden dat het een hondenfluit was. Een hondenfluit is geen vogel. Even later werd bij een poortje stil gestaan omdat daar duidelijk het verschil zichtbaar was tussen een stukje kalkgrasland waar de kalk duidelijk zichtbaar was en een weijtje er pal naast waar dat niet het geval was. Ook de voor Zuid-Limburg bekende graften in het weiland werden onder de aandacht gebracht. Wij mensen doen onze 'grote en kleine boodschap' binnenshuis. Vroeger hadden onze woningen binnenshuis meestal geen toilet en was je voor je 'boodschap' aangewezen op een voorziening buitenshuis. De das vindt dat kennelijk een goed idee want zijn burcht bevat weliswaar vele kamers maar zijn latrine bevindt zich buiten de burcht. Antonie liet de groep een verlaten en een bewoonde dassenburcht zien. De das is een beschermd dier en al pratende daarover ging het gesprek ineens over de wasbeer die in Maastricht blijkbaar al twee keer was gesignaleerd. Omdat de wasbeer hier niet thuis hoort werd verzocht om daar meteen melding van te maken als je hem zou tegenkomen.

Bij de Duivelsgrot aangekomen werd een stukje vuursteen opgeraapt. Hoe maak je daarmee vuur? Met twee vuurstenen tegen elkaar? Nee. Met een stuk ijzer tegen de vuursteen ketsen en de vonken springen er vanaf. Een enkeling uit de groep wist het. Van daaruit ging het richting Kanne en onderweg werd door Antonie nog op een nest in een boom gewezen. "Wie weet van welke vogel dat nest is?" Het was een groot nest behoorlijk hoog in de boom en er was geen vogel in de buurt die het antwoord zou kunnen vergemakkelijken. Diverse wandelaars vonden dat het een kraaiennest was en dat was kennelijk ook het goede antwoord. "Maar waaraan kun je zien dat het geen nest van een ekster is dat nageenog het zelfde uitziet"? Niemand die het wist. "Het nest van de ekster heeft een dakje er boven en bij een kraaiennest is dat niet zo, dat is het verschil".

Via een watermolen, bekend onder de naam Smokkelmolen, en de kapel van het Heilig Graf voerde de wandeling naar het Château waar iedereen afscheid van elkaar nam of nog even samen met de gids bleef nagenieten van het mooie uitzicht onder het genot van een hapje of drankje. De gids nam de gelegenheid te baat om te laten zien wat een oehoe zoal eet. In een glazen potje zat een braakbal van een oehoe. De oehoe komt in deze omgeving op meerdere plekken voor en een braakbal van zo'n vogel ligt er bepaald niet om: een centimeter of tien lang en vol met veren en botjes. Gelukkig hadden we ons eigen hapje en drankje al op.

[CvdE]

Zaterdag 24 november 2018 - Dierensporen, Wormenhotels, Oorwormenpotjes

Op 24 november van het vorig jaar hebben we in de tuin van het Jekerdal naar diersporen gezocht. Op pad met 4 kids, ouders en de leiding, Tineke, Carlo, Petra en Wilma zijn we het veld opgegaan. Onderweg hebben we eerst witte lakens onder een boom uitgespreid, vervolgens de takken geschud om daarna de buit aan insectjes in de lakens terug te vinden die uit de boom vielen. Eenmaal in loeppotjes konden we goed zien welke beestjes het aanging en hoeveel er eigenlijk wel niet in een boom huizen. Heel veel dus. Goed als voedselketen voor tal van andere dieren. Verder molshopen gezien. Begraasd land door schapen afgeknaagd, keutels en stuifzwammen. Verder hebben we verzameld wat we nodig achtten om te gebruiken voor wormenhotels, zoals bladeren takjes, mosjes en natuurlijk wormen. In een leeg melkpak met geknutselde doorkijkruitjes werd daar laag op laag de gevonden natuur opbrengst ingelegd met de wormen als laatst. Gewapend met een wormenhotel onder de arm konden de kids verder thuis praktisch ervaren wat het nut van wormen in de aarde ging opleveren. Juist ja, ze maken de aarde luchtiger door gangen te graven, zorgen voor drainage en zijn tevens een voedselbron voor vogels en zoogdieren. Vervolgens hebben we samen terracotta bloempotjes omgetoverd tot oorwormenpotjes. Daar willen de oorwormen best wel in wonen als je maar een vulling van hooi en stro en een geknoopt touwtje door het gat trekt. Daarna in de tuin hangen bij appelboom of roos tegen luisvraat, beestjes waar de oorwormen wel pap van lusten. Een zeer nuttige en gezellige les was het vandaag en de schatten mochten de kids mee naar huis nemen. [WP]

Zaterdag 22 december 2018 - Kerststukjes maken

Afsluiting van het bomenjaar en tevens van 2018. We hebben natuurlijke materialen gezocht om kerststukjes te maken aan de houten tafeltjes voor het natuur-gebouw in de buitenlucht. Na een heerlijk uur buiten te hebben vertoeft, verzameld en in bomen te hebben geklommen (het was tenslotte het bomen jaar) zijn we aan de slag gegaan. Met takjes waaronder, hulst, klimop, kaardenbol, allerhande besjes, schors, mosjes en nog veel meer uit de natuur, werden de wonderlijkste kerststukjes gecreëerd. Met veel lol, gezelligheid, en overal veel aarde en bladeren werden na het werk met stralende gezichtjes de kerststukjes getoond op de stoep voor het natuurcentrum. Later binnen mandarijntjes gesnoept en hebben we geluisterd naar het gedicht van de hulstfee. Julyon heeft een certificaat verkregen tot bomenexpert en voor zijn aanwezigheid-percentages ook een boek in ontvangst mogen nemen, genaamd 'Palmen op de Noordpool'. Wij kregen ook nog een cadeau terug in de vorm van een mooie tekening van een van de kinderen met hartjes en huisjes ingekleurd en met erop de woorden "Lieve scharrelkids, bedankt voor

"Gedicht van de Hulst Fee"

*Ik ben groen in wintertijd,
wanneer andere bomen bruin zijn.
Van al de bomen zo zegt het feit,
draag ik de kroon zo fier en fijn,
en blad met stekels zonder spijt.*

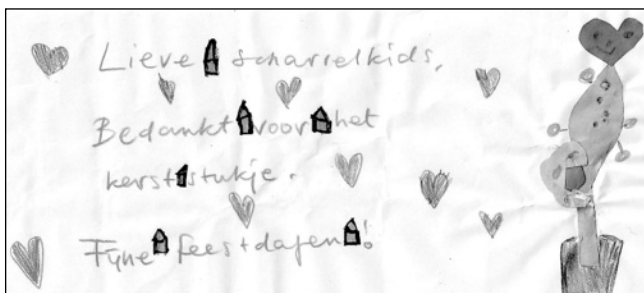
*December dagen snellen aan,
wanneer ik in de stad zal zijn.
Dan zingt het koor van Kerst bij maan,
helder klinkt dan het refrein,
zo ben ik met de mens begaan.*

*Door vogels ben ik een goede vriend,
als zij zich te goed doen aan mijn besen.
Ook aan de mens ben ik gediend,
als zij mij onijden met hun messen,
dat doe ik graag, dus niet gegriemd.*

*Ik vertegenwoordig vrolijkheid,
zowel in het bos als park en tuin.
Als je me ziet nees dan verblijd,
dus verwelkom mij van soet tot krui,
en eer mij tot in eeuwigheid.*

Tekst en foto Wilma Frank

het Kerststukje en fijne feestdagen" Nu wensen wij dat aan allen eens wederzijds. Heerlijke middag geweest met zeer happy kinderen. Aanwezig Tineke, Carlo en Wilma. Opkomst 6 kids en een aantal ouders. [WP]

Zaterdag 23 januari 2019 - Watervogels spotten

Op 23 februari zijn we watervogels gaan spotten in Borgharen. Aan leiding Carlo in samenwerking met Petra. Opening Carlo, uitleg watervogels. Intrede van Petra, over verschillende veren, allen moest raden van welke (water?)vogel het juiste veertje bleek, ertussen lagen ook instinkers van landvogels. We gingen flink de mist in, zo eenvoudig is het niet te ontdekken. Verder: Duiveneieren op plat nest met donsveertjes (best wel groot zeg!), te raden eieren in grootte, (welk ei is van wie). Struisvogelei-"groot natuurlijk". Ganzen-eieren, groter dan die van de duif? Uhh, ja. Daarnaast hebben we ook aan skeletjes raden gedaan. We dachten dat een skelet een meerval kon zijn vanwege zijn zijgraten die haaks op het skelet staan. Het kon haast geen vogel zijn. Een te observeren skelet van een eendensnavel, of zou deze aan een gans toebehoren? Er waren twijfels over. Daarna Carlo's beurt, een raadspel met

allerhande printen van verschillende watervogels uitgestald op de muurrand. Pasten ze mooi op, maar er ontstond af en toe wind en dreigden de watervogels weg te vliegen. Hè, hoe kan dit nou? Maar de kinderen raapten de gevlogene vogels op papier weer snel op. Bij het raadspel hoorden namelijk betreffende naamkaartjes en de kids moesten uitvinden welk naamkje bij welk plaatje hoorde. Ook ouders deden dapper mee. Wandeling langs de maas vlakte gemaakt. Met verrekijkers verschillende vogels gespot die we dan moesten afvinken als we een desbetreffende vogel hadden gezien op het water of in de lucht. Eerst vanaf de dijkverhoging, daarna de hou-

ten overstap maken om dichter aan de waterkant nog beter te kunnen spotten. Oh, wat is dat een zeer snelle stroming in de Maas, ook mede dankzij de sluis 200 mtr hogerop die het water er door heen perst. We hebben gezien in het water staande zilverreiger, blauwe reiger, torenvalk rustend op tak, op het water zwemmend o.a. gewone eend, dodaars en Carlo wees ons op een zaagbek. Hij vertelde ook waar wij nu stonden teruggetrokken water betrof wat een paar dagen geleden nog hoog had gestaan, zachtere grond dus en waarvan tevens goed de afscheiding was af te lezen door de achtergebleven materialen. Al verder gingen we. Op de dijkverhoging op een plat stukje was het lekker droge grond. Daar heeft Wilma samen met de kids wat yogaoefeningetjes gepraktiseerd in de vorm van een zwaan. Alweer op de terugweg spotten we een laag vliegende gaai die door de bosjes en struiken heen met ons mee vloog. Verder nog gezien een laag gebouwd ruim

nest midden in de kruin van een niet zo grote (kersen)boom, waarschijnlijk van een gaai dacht Tineke, misschien wel de zelfde als die we gespot hadden. Een duivennest is immers platter, dat kon het zeker niet zijn. Bij de uitgang hebben de kids klitten geraapt die op de grond verspreid meegenomen waren, (vermoedelijk van de grote klit) en bij iedereen achterop geplakt. Een leuk spelletje, maar van je jas afkrijgen, da's andere koek. Ik vertelde dus dat naast de wind het wild ook op die wijze aan verspreiding van zaden via hun vacht doet. Nu waren wij het wild. Toch wel gelachen daarom. Plots zagen we in het dorp voor kasteel Borgharen nestelende blauwe reigers gezellig bij elkaar in de bomen voor de kerk. Ca-deautje! Op de parkeerplaats terug hebben we de stand van zaken nog even doorgenomen hoeveel vogels er wel niet waren geteld of die we ook gehoord hebben. Tineke kwam uit op 13 vogels. Het was een hele mooie middag geweest met een flinke voorjaarzoon zo vroeg in het jaar. Wat een bof.

Aanwezig waren Carlo, Petra, Tineke en Wilma. 7 Kinderen en verschillende ouders.

[WP]

**We zijn nog steeds op zoek naar een coördinator
voor de Jekerdal-scharrelkids.
Interesse? Neem dan contact op met Carlo Poolen.**

Werkgroep Jubileum i.o.

Al een half jaartje zijn Tineke en Chrit bezig met het verzamelen van ideeën en het bekijken van mogelijkheden met betrekking tot het aanstaande 50-jarig jubileum van IVN Maastricht in 2021. In de vorige en in deze Humus staat dat het deelproject Tiny Forest al van start gegaan is. Er komen er vier in Maastricht. Over 2 jaar zijn deze 'kleine bossen' groot genoeg om bij de activiteiten van het jubileum te betrekken. Ook aan het boek 'Natuurlijk Maastricht' wordt hard gewerkt, samen met andere partners.

Maar er moeten nog genoeg zaken aangepakt en op de rit gezet worden. We hebben een concept-programma opgesteld, waarin wandelingen, excursies, recepties en allerlei andere ideeën verwerkt zijn. Uiteraard gaan we dat niet met z'n tweeën doen...daarom dit verhaaltje met als kop 'Werkgroep Jubileum i.o.'

In oprichting dus...en daarom: wie komt ons helpen? Wie wil de werkgroep komen versterken zodat we onze ideeën goed kunnen uitwerken, voorbereiden en toetsen aan de haalbaarheid. En vooral anderen enthousiasmeren, om straks in het jubileumjaar een bijdrage te leveren.

Het klinkt misschien allemaal wat vaag, maar de ideeën die we hebben zijn nog niet concreet te benoemen en vrij te geven. Daarom kunnen we nog geen tipje van de ideeënsluier oplichten.

Een ding is zeker...we gaan er een mooi jubileumjaar van maken!

Interesse of meer informatie?

Mail naar Tineke, e-mail: tineke.de.jong@kpnplanet.nl
of Chrit, e-mail: chritm@gmail.com

Werkgroep Flora

Zaterdag 1 december 2018 - D'n Observant op

Het is rustig, zonnig weer deze zaterdag wanneer wij, Tineke, Josee, Kik, Ton, Pieter v/d E en Inge beginnen aan onze wandeling naar de top. De bedoeling is te kijken welke bomen we tegenkomen en kunnen herkennen. Te veel om op te noemen, een klein overzicht.

Een dunne tak langs het pad, is het een els of een hazelaar? Is ie gesnoeid? De els is in de winter gemakkelijk te herkennen aan de knotsvormige paarse knoppen 'boks-handschoentjes'. Verschillende esdoorns: de gewone esdoorn met vleugeltjes onder een scherpe hoek - de noorse met vleugeltjes in een wijde, bijna gestrekte hoek - de veldesdoorn of spaanse aak met vleugeltje die bij de nootjes niet smaller zijn en in elkaars verlengde staan. Altijd leuk om ze daaraan te herkennen. Boswilg, tamme kastanje en een meidoorn met veel prachtige, rode bessen. Het verkurken van bomen, zoals bij de spaanse aak, iep en kardinaalsmuts, wil zeggen dat de celwanden van de buitenste schors vrijwel geen water en lucht meer doorlaten: zo kunnen hele kurklijsten langs de schors voorkomen.

De zon zorgt voor een goudkleurige ENCI-wand in de verte. Schietwilg, een es, de kale takken met prachtig mos bedekt. Een rozenbottelstruik: geurt die? Nee geen appeltjes, dus een hondsroos en geen eglantier. Bosrank-zaadjes met krulletjes, zilver in de zon. Eekhoorn eetzaadjes, Robinia.

Aangekomen op de top staat daar als verrassing, een laag struikje met prachtige, rode strepen op de blaadjes. Een voorbeeld van het terugtrekken van bladgroenkorrels naar de nerven en stengels. Welke plant? Een doodgewone braam!! Verder nog mispels. Tineke laat zien hoe je ze opent en eventueel opeet. Eventjes knijpen en dan smullen? Nee dit keer niet. Je moet altijd wel uitkijken want één keer zat het vol wantsen!! Brr.

We gaan tevreden weer naar beneden naar de koffie, waar we terugkijken op een plezierige ochtend. [IS]

Woensdag 16 januari 2019 - Les kruiden-siroop maken

Op verzoek geeft Susanne ons les in het maken van kruiden-siroopen. Ze heeft dit al eerder uitgelegd, maar dit is wat weggezaakt dus de basis wordt behandeld: Infusie is een thee en dus warm, Decoct is gekookt en gemaakt van de harde delen van een plant zoals de wortel en wordt heet gebruikt, en Maceraat is koud getrokken. Maceraat kan op alcohol gezet worden. Waar het om gaat is dat de slijmstoffen loskomen en dit moet koud gebeuren omdat bij koken de samenstelling verandert. Deze methode kan vooral toegepast worden bij lindebloesem en kaasjeskruid. Omdat bijvoorbeeld kamille ontstekingsremmend is, kan dit het beste op alcohol gezet worden en dan wordt het een tinctuur. Siroop kan op al deze manieren gemaakt worden, maar heeft als kenmerk dat het een aftreksel is dat ingedikt wordt met suiker in de verhouding 1:1. De suiker dient als conserveermiddel. Susanne heeft een hoestsiroop gedeeltelijk voorbereid en die maken we verder af. Deze siroop bestaat uit selderij, tijm en zoethout. Iedereen krijgt een klein flesje mee naar huis om te gebruiken waarbij het voorschrift is om 3 tot 4 eetlepels per dag te gebruiken. [IK]

Zaterdag 2 maart - De Verloren vallei

Startpunt: Petit Lanaye (bij het elektriciteitshuisje dat eruit ziet als een kapelletje). Ons doel was de sneeuwkllokjes te bewonderen en de verloren/verborgen/geheime vallei te vinden. Al deze bijnamen doen de vallei eer aan, want voorheen

hebben we hem al vaker niet gevonden. Omdat ik nog kort geleden met een wandelgroep hier geweest was, wist ik deze keer de weg. We besloten eerst de vallei te bezoeken, dus we gaan bij de ingang van het wandelgebied links, de sneeuwkllokjes staan rechts. De Verloren vallei is een oude dagbouwgroeve op het Belgische gedeelte van de Sint Pietersberg. Hij is 30 meter breed en een paar honderd meter lang. De vallei heeft een zeer gevarieerde flora. We kwamen er de zeldzame Tongvaren tegen die hier zo talrijk staat dat je je bijna zou vergissen in die zeldzaamheid. Lopend door de prachtige vallei zien we veel open ingangen naar het gangenstelsel van de St. Pietersberg, maar inmiddels weet ik dat de boete 500 euro per persoon is als je daarin wordt aangetroffen. Aan het eind van

de vallei gaan we richting de sneeuwkllokjes. Ze waren er al minder mooi dan de vorige keer dat ik hier was. Wat mij dit jaar ook opviel is dat de klokjes niet zo massaal meer aanwezig zijn als de vorige jaren. Toen leek het alsof het gesneeuwd had, zo wit waren de hellingen van de sneeuwkllokjes. Nu was het toch anders, maar nog altijd wonderbaarlijk dat je midden in een hellingbos ineens zoveel sneeuwkllokjes hebt. Beredenerend hoe die klokjes hier komen, kwamen we op de optie dat Hoeve Caestert die boven op de helling staat, er misschien aan bij gedragen heeft. Die hadden vroeger een aangelegde tuin waarin ook sneeuwkllokjes stonden. Misschien zijn ze van daaruit verspreid. Andere planten die we die ochtend hebben waargenomen zijn: aronskelk, kruisbes, vlier, tongvaren, berenklauw, speenkruid, robertskruid, brandnetel, hondsdrif, kleeftkruid, ridderzuring, nagelkruid, braam, hazelaar en vingerhelmbloem. Het was een mooie, leerzame en gezellige ochtend. [JB]

Woensdag 20 maart - Plantenfamilies

Voor de binnen-bijeenkomsten is het ideaal om kenmerken van de verschillende plantenfamilies te bespreken. Achtereenvolgens bespreken we de anjerfamilie, de ranonkelfamilie waar ook de poelruit en de bosrank bij horen en stinkend nieskruid. Stinkend nieskruid heeft de grootste honingbakjes om bijen en hommels te lokken. Omdat ik stinkend nieskruid in mijn tuin heb, peuter ik meteen de volgende dag een bloem uit elkaar en inderdaad de honingbakjes zijn duidelijk zichtbaar. Daarna gaan we verder met de papaverfamilie waar stinkende gouwe en de helmbloem onder vallen, gevolgd door de helmkruidfamilie. We zetten deze naast de Bremraapfamilie waarvan de leden parasitair zijn zoals de ogentroot, ratelaar en bremraap. Ook vergelijken we dit met de weegbree-familie waar niet alleen de weegbree onder valt maar ook het vingerhoedskruid en de ereprijs. We eindigen de avond met de lipbloemenfamilie en een bord vol detailtekeningen van Susanne. [IK]

Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 8 December 2018 - Onderhoud Jubileumplek IVN op de Sint Pietersberg

De jubileumplek bestaat uit een bank met daar achter een heg van haagbeuken. De Haagbeuken moeten gevlochten worden en vergroeien dan tot een geheel. Vervolgens zijn we naar de ENCI-groeve gelopen en daar heeft Johanna uitleg gegeven over de herinrichting van het terrein. Presentielijst 5 personen: Adri, Nannie, Enne, Johanna, Dirk.

Zaterdag 12 Januari - 2019 Perenboomgaard van Kasteel Borgharen

Onderhoud van oude perenbomen waarbij we te lange takken terugnemen, dood hout, kruisende takken en waterloten verwijderen. We snoeien met de telescoopzaag en schaar tot waar we kunnen reiken. We hebben 5 bomen gesnoeid. Presentielijst 13 personen: Carlo, Jules, Dirk, Adri, Nannie, Enne, Max, Mientje, Johanna, José en Bas. En uit de buurt een moeder met kind die takken mee wegsleepten.

Zaterdag 16 Februari - Boomgaard van Lucien op de Mescherhei in Mesch

Door het tweejaarlijks onderhoud zijn de bomen goed in model. De perenbomen hebben erg veel waterloten die eruit moeten. Nu de appelbomen niet in het blad zitten heb je een goed beeld van hoe de boom is opgebouwd en waar takken eruit kunnen. Adri heeft met zijn kleinzoon Casper enkele appelbomen gesnoeid. Presentielijst 9 personen: Mientje, Enne, Adri, Casper, Max, Nannie, Jules, Lucien en Dirk.

Zaterdag 23 Maart - Boomgaard bij Maasveld

Bij de boerderij van Maasveld staan heel veel fruitbomen. Vandaag snoeien we de appelbomen, die we vorig jaar ook gesnoeid hadden. De bomen moeten in hoogte teruggenomen worden en de waterloten eruit gesnoeid. Tijdens het werk kwamen een aantal bewoners kijken. Rond de middag was er een uitgebreide lunch. In totaal waren we met 7 personen. Presentielijst: Max, Nannie, Dirk, Enne en van Maasveld: Jos, Nathalie en Ingrid. [DvdW]

Werkgroep Vogels

Zaterdag 26 januari - WML-plas, Heel

Wellicht kwam het door de sombere weersvoorspelling dat we op zaterdagochtend maar met 6 leden van de vogelwerkgroep bij de Geusselt stonden. Het plan was naar Heel te rijden om bij de WML-plas vogels te kijken, maar door de vorst tijdens de voorafgaande dagen en de beloofde regen hadden we allemaal onze twijfels of deze excursie wel wat ging worden. De kenners hadden ons aangeraden van tevoren de kuifduiker, de geoorde fuut en de roodhalsfuut in ons vogelboek te bestuderen, want deze drie soorten lijken veel op elkaar en worden allemaal wel eens gezien op de WML-plas.

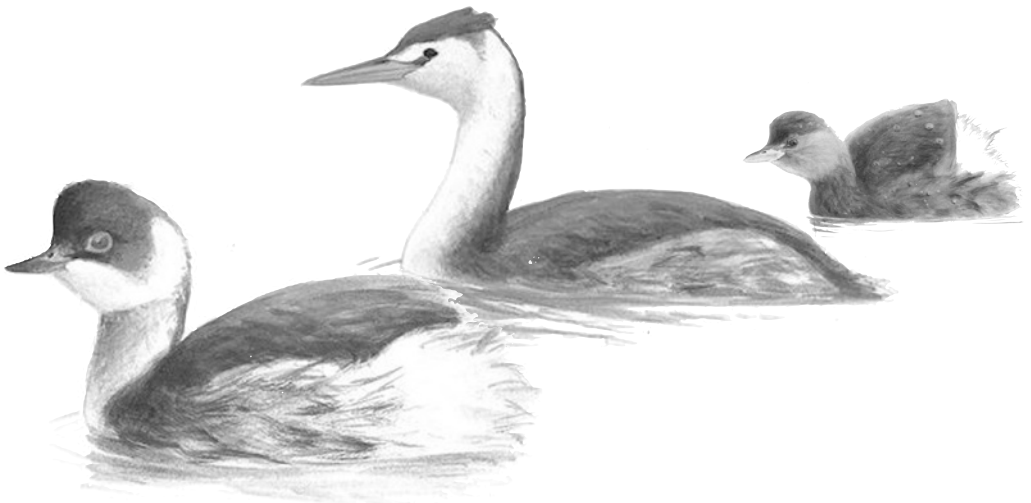
Aangekomen in Heel parkeerden we de auto's aan de rand van een dennenbosje, nabij de WML-plas. Door dat bosje lopend konden we onze eerste soorten al scoren. Zwarte kraai, houtduif, koolmees, pimpelmees, boomklever, roodborst en winterkoning lieten zich al bewonderen. We moesten even goed luisteren en kijken voor we een ekster herkenden in de top van een naaldboom. De geluiden van een ekster variëren meer dan je zou denken! Het bosje uit lopend, keken we uit over de plas; hier waren we voor gekomen!

De meerkoet zagen we als eerste, maar al snel vlogen een aalscholver en een kokmeeuw over de plas en we zagen "de blauwe flits" (IJsvogel) ook over het water scheren. Een groepje eenden dobberde een eindje bij ons vandaan en we herkenden de tafeleend, de krakeend, de wilde eend en de prachtige kleine wintertaling. Drie gaaien staken ons pad over en hun kenmerkende gekras klonk uit de bosjes. Onze aandacht werd getrokken door een fuut-achtige die vrij ver van ons af van links naar rechts over de plas zwom. Gelukkig hadden de twee heren hun telescoop bij zich en konden we de vogel beter bekijken. We twijfelden tussen een roodhals- of gewone fuut. Hans maakte een filmpje en na dit thuis bestudeerd te hebben, besloten we dat het om een gewone fuut moest gaan. Zijn hals was te lang en te wit en ook de vorm van de vogel was te lang en slank voor een roodhalsfuut.

In de boompjes aan de oever van de plas vlogen naast een aantal merels heel veel kool- en pimpelmezen druk heen en weer, blijkbaar toch het voorjaar in de kop ondanks het herfstachtige weer. In een eik vlak naast het pad zat een groepje kuifmezen en vinken. We waren inmiddels wat dichterbij het groepje dobberende eenden dus we konden ze wat beter bekijken. De meeste hadden de snavel tussen de veren gestoken. Het groepje scannend viel ons op dat één van de vrouwtjes-eenden (te zien aan de kleur) een kuifje leek te hebben. Zou het een

kuifeend zijn dan? Door de telescoop vergeleken we dit eindje met de vrouwtjes-tafeleenden waarvan er hier een aantal zaten. Er waren toch duidelijk verschillen: het kuifje, een meer egaal bruine rug en af en toe een spleetje van een lichte iris zichtbaar. Gelukkig werd ze na een poosje wakker en waren we zeker van onze zaak: dit was een vrouwtje-kuifeend. Maar zonder mannetje, terwijl kuifeenden vaak in koppeltjes zwemmen. Verderop op de plas zouden we later heel veel kuifeenden zien. Rond de plas lopend kwamen we waterhoentjes, een blauwe reiger en veel duidelijke sporen van de aanwezigheid van de bever tegen. De knaagsporen waren heel vers, zo te zien van de nacht ervoor!

Aangekomen bij een andere punt van de plas werden we aangenaam verrast: we zagen maar liefst vier geoorde futen bij elkaar. Door de telescoop kregen we volop kans ze te bewonderen. Een flinke maat kleiner dan de gewone fuut met mooie ronde kopjes, een leuk opwippend snaveltje en een rode iris. Constant onderduikend en weer even aan de oppervlakte zwemmend, een heel speels en levendig gezicht. Door mijn verrekijker kijkend had ik zelfs drie soorten futen

achter elkaar zwemmend in beeld: op de voorgrond de geoorde futen, daarachter een gewone fuut en daar weer achter 3 dodaarsjes (de kleinste futensoort die in Nederland voorkomt). Een prachtig beeld! Volop genieten dus. Er zaten hier ook heel veel kuifeenden en uiteraard meerkoeten. Na een hele poos genoten te hebben van de geoorde futen besloten we terug te gaan naar de auto's. Uit een gat in een dode boom zagen we een grote bonte specht-man wegvliegen. Onder de boom lagen verse houtsnippers, dus deze man was waarschijnlijk bezig met het uithakken van een nestholte. We zijn nog even naar een ander gebied gereden: een plas bij Osen. Dat was een hele goede beslissing, want het leverde ons nog een aantal prachtige waarnemingen op. Een buizerd die werd bestookt door een torenvalk viel als eerste op. Ook een grote zilverreiger en een grote zaagbek zagen we al snel. 3 Bergeenden konden we prachtig bekijken en we ontdekten

een mannetje brilduiker. Onze meeuwenkenner liet het verschil tussen een stormmeeuw en een zilvermeeuw zien (vorm en kleur van de snavel, kleur van de iris en kleur van de poten zijn bij het herkennen van meeuwen heel belangrijk). We wilden een stukje van de dijk op lopen, maar het hele gebied bleek daar afgesloten te zijn, dus we konden te voet niet verder. Wel zagen we in de verte twee knobbelzwanen en nog 'iets' ervoor zwemmen. Dat 'iets' bleken maar liefst 7 mannetjes nonnetjes en 13 vrouwtjes nonnetjes te zijn! Een bijzondere waarneming! Met als afsluiter een groep rondvliegende en zo nu en dan neerstrijkende kramsvogels was deze grijze ochtend toch een zeer geslaagde excursie. We hebben onder het genot van appelgebak en koffie lekker warm nagenoten van deze heerlijke ochtend buiten! [JA]

Mezen-in-Maastricht 2018

2018 Was een goed jaar voor de kool- en pimpelmezen in Maastricht vergeleken met vorig jaar! Sinds 2014 onderzoek ik kool- en pimpelmezen op de Scharck. Er hangen daar 36 nestkasten voor deze twee mezen-soorten. In 2015 kwamen daar 25 nestkasten bij op de kinderboerderij van de Heeg. Omdat de broedresultaten van de mezen op deze twee locaties nogal verschilden in de jaren 2015 en 2016, begon ik me af te vragen hoe het gaat met al die mezen die in onze tuinen broeden. In 2017 heb ik 50 huishoudens bereid gevonden een nestkast in hun tuin te hangen en mij wekelijks op de hoogte te stellen van wat er in die kasten gebeurde. In 2018 breidde dat aantal zich uit naar 83 nestkasten. Dat project heb ik 'Mezen-in-Maastricht' genoemd en naast het feit dat

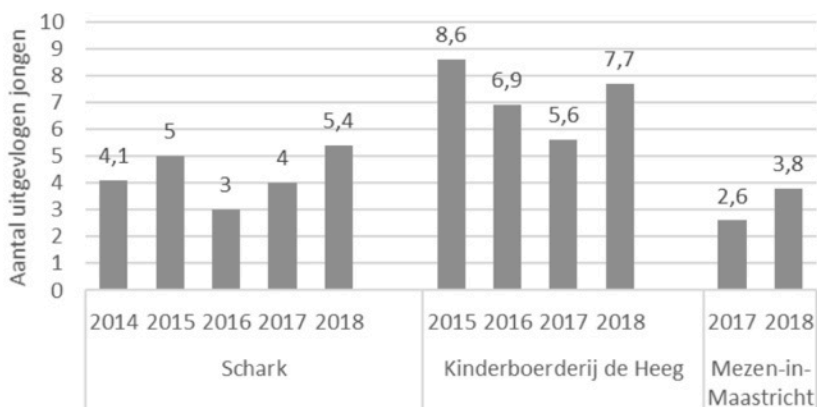
de data interessant zijn voor (ook landelijke) analyses, vind ik het leuk mensen te betrekken bij het onderzoek en bewuster te maken van natuur dichtbij hun eigen

huis. In onderstaande grafieken staan het aantal uitgevlogen jongen per nest voor de jaren 2014 t/m 2018 en voor alle drie de onderzoeksgebieden: de Scharck, de kinderboerderij van de Heeg en het mezen-in-Maastricht project.

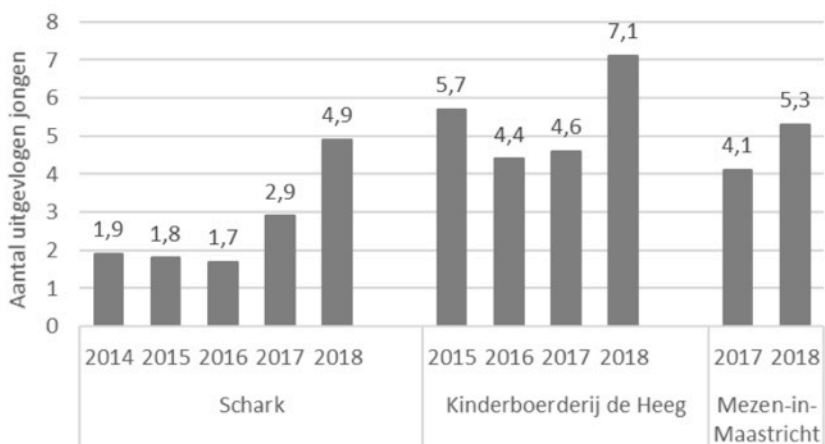
Heb je vragen? Neem dan gerust contact met me op, e-mail: janneke.ackermans@gmail.com

Gemiddeld aantal uitgevlogen pimpelmeesjongen per nest

Gemiddeld aantal uitgevlogen koolmees jongen per nest

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de nog in bedrijf zijnde ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op-maat-gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 115, 6212 NA Maastricht

e-mail: chaletobservant@gmail.com

website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Wilt u samen met ons de natuur van dichtbij beleven? Geef u dan op als lid van IVN, waarvan de afdeling IVN Maastricht onderdeel is.

U bent dan lid van IVN en aangesloten bij de afdeling IVN Maastricht.

CONTRIBUTIE 2019	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) incl. tijdschrift 'Mens en Natuur' (4x) + afdelingsblad 'Humus' (3x)	24,-
IVN-lid + abonnement 'de Natuurgids' (8x per jaar)	39,50
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Aanmelden bij

Secretaris Carlo Poolen - Trichtervoogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht.
Tel: 043-3626261. E-mail: ivn.maastricht@home.nl

Contributie overmaken naar:

ING Bank rekeningnr. NLO5 INGB 0002 4052 39 van IVN afdeling Maastricht, met vermelding van uw N.A.W. gegevens.

Donaties

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op bovenstaande rekening onder vermelding van: donatie. U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Aduceren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren, bedragen:

zwart/wit: ¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,-

full colour: ¼ pagina € 37,50,-; ½ pagina € 75,-; 1 pagina € 112,50

Kopij voor Humus 105 (verschijnt september 2019)

Aanleveren voor 12 augustus bij Chrit Merckelbagh,
Venkelbeemd 1, 6229 WV Maastricht of per e-mail chritm@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Tineke & Wil de Jong

Humus komt 3 keer per jaar uit met een oplage van 350 ex.,
het voorjaarsnummer heeft een oplage van 400 ex.

ivn natuur
educatie
Maastricht

